

Kaupunginhallitus 07.02.2022 § 43

§ 43

Valtuustoaloite luontoratkaisujen vauhdittamisesta (Kv-asia)

Valmistelijat / lisätiedot:
Lähteenmäki Tia

etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristön toimialajohtaja Isotalo Olli

Kaupunginhallitus ehdottaa, että valtuusto merkitsee selostusosan tiedoksi vastauksena valtuutettu Tiina Elon, Mika Kausteen ym. 25.1.2021 jättämään valtuustoaloitteeseen luontokatoratkaisujen vauhdittamisesta sekä toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Puheenjohtaja Tiina Elon kannattamana ehdotti, että asia jätetään pöydälle.

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko puheenjohtajan ehdotus yksimielisesti hyväksyä. Koska ehdotusta ei vastustettu, puheenjohtaja totesi kaupunginhallituksen hyväksyneen sen.

Päätös

Kaupunginhallitus:
Asia jätettiin yksimielisesti pöydälle.

Selostus

Tiina Elo, Mika Kauste sekä 25 muuta allekirjoittajaa ovat tehneet 25.1.2021 valtuustoaloitteen luontoratkaisujen vauhdittamiseksi. Aloitteessa esitetään harkittavaksi kymmenen tapaa vaalia luonnon monimuotoisuutta täydentämään jo käytössä olevia luonnonsuojelun keinoja. Kymmenen kohtaa sisältävä aloite on oheismateriaalina.

Perusteena aloitteelle on, että kansainvälisen luontopaneelin IPBESin mukaan nykyinen jopa miljoona lajia on kuolemassa sukupuuttoon. Suomessa jo joka yhdeksäs laji on uhanalainen. Luontokadon pysäyttämiseen tarvitaan mukaan kaikkia. Kaupungeilla on erinomaiset edellytykset vahvistaa luontotyötä - ja tuottaa näin monenlaisia hyötyjä myös asukkaille. Ehdotusten taustalla on Villivöhyke ry:n luontokatoratkaisuehdotukset:

[Linkki Villivöhyke ry:n ratkaisuehdotuksiin](#)

Vastaukset aloitteen mukaisiin toimenpide-ehdotuksiin:

1. Pyritään luontotyön kärkikaupungiksi

Uuden Espoo Tarinan mukainen tavoitevuosi on 2035 ja tarina sisältää kunnianhimoisia tavoitteita luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi. Espoon luonnonsuojelun toimenpiteet – työn (käsitelty valtuustossa 25.10.2021) visio vuoteen 2030 on, että Espoon luonnon arvokkaiden

ominaispiirteiden säilyminen on turvattu. Luonnon monimuotoisuus säilytetään ja sitä edistetään perustamalla uusia luonnonsuojelualueita sekä hyvien käytäntöjen ja yhteistyön keinoin koko kaupungin alueella kaikissa toiminnoissa. Luonnon arvo ja toimivien ekosysteemien hyödyt yhteiskunnalle sekä ihmisten terveydelle ja hyvinvoinnille ymmärretään. Kaupungin kasvaessa ja ilmaston muuttuessa on huomioitu onnistuneesti luonnon ydinalueiden, ekologisten yhteyksien ja lähiluonnon merkitys ja turvaaminen.

2. Käynnistetään toimialarajat ylittävä kärkihanke

Espoossa on käynnissä laaja Liito-orava Life EU-hanke sekä kansainvälinen Health and Greenspace -hanke, joilla edistetään laaja-alaista, toimialojen rajat ylittävää luontotyötä. Liito-orava LIFE -hankkeen tavoitteena on parantaa liito-oravan suojelutasoa. Hankkeessa vahvistetaan liito-oravien elinympäristöjä, kehitetään ja luodaan toimintamalleja sekä lisätään yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Health and Greenspace -hankkeen puitteissa mm. laaditaan toimintasuunnitelma Espoon siniviherrakenteen terveyshyötyjen turvaamiseksi. Luonnon monimuotoisuutta edistetään myös entistä vahvemmin kolmatta kertaa käynnistyvässä poikkihallinnollisessa Kestävä Espoo -ohjelmassa, jossa lähiluonto ja luonnon monimuotoisuus ovat keskeisiä kehittämisteemoja. Ohjelmaa toteutetaan pääasiassa ulkoisen rahoituksen hankkeilla, joissa on mahdollista edistää myös laaja-alaista luontotyötä.

3. Perustetaan luontotyön lippulaivakohde

Espoo osallistuu valtakunnalliseen HELMI elinympäristöohjelmaan toteuttamalla Finnoon valtakunnallisesti arvokkaan lintuvesikosteikon kunnostuksen. Iso-Huopalahden kunnostuksen yhteydessä mietitään yhdessä Helsingin kanssa luonnon monimuotoisuutta edistäviä ratkaisuja kunnostettavalle kaatopaikka-alueelle.

VTT:n, Aalto-yliopiston ja Omnian kanssa toteutettavassa Kestävän kasvun kehitysympäristöjen toteutuspolku (KETO) -hankkeessa luodaan Hiilineutraali Kera -tiekartan rinnalle luonnon monimuotoisuuden tiekartta, joka esittelee Keraan sopivat rakennetun ympäristön viherratkaisut. Tarkoituksena on selvittää, millä toimenpiteillä päästään alueen jatkosuunnittelussa ja toteutuksessa luonnon monimuotoisuuden edistämiseen tai vähintään säilymiseen alueella.

4. Monipuolistetaan maankäytön merkintöjä

Nykyisessä kaavamerkintävalikoimassa on useita joustavia merkintätapoja luontoarvojen osoittamiseksi (mm. S, SL, /s, s-1, eko-1). SL-merkinnällä ohjataan perustamaan luonnonsuojelualue, mutta muutoin suojelun keinovalikoimaa tai toteuttamisen aikataulua ei tarkemmin ohjata kaavamerkinnöillä. Yleiskaavan kehittämissuosituksiin on tuotu esiin muutakin keinovalikoimaa kuin luonnonsuojelualueen perustaminen. Asemakaavoissa erilaisia kaavamerkintöjä on kehitetty esimerkiksi eri lajien suojeluun. Uudenlaiset kaavamerkinnät kehitetään jo nykyisin hyvin usein yhteistyössä muiden kaupunkien ja kuntien kanssa. Valtakunnallisessa Ryhti-hankkeessa kehitetään kaavamerkinnöille kansallista tietomallia. Hankkeen yhteydessä yhtenäistetään siten kaavamerkintöjä kuntien kesken.

Suojelumerkintöjen ohella monimuotoisuuteen ja viherrakenteeseen vaikutetaan myös muilla kaavallisilla keinoilla, kuten ohjaamalla luonnonmukaiseen hulevesien käsittelyyn. Kaavoituksen lisäksi käytössä

on useita muita ohjauskeinoja, kuten erilaiset linjaukset, ohjelmat, selvitykset ja suunnitelmat. Luonnonsuojelun toimenpiteet -hankkeessa kehitettiin luokittelu niiden luonnon arvokohteiden turvaamiseksi, joita ei ole tarkoitettu rauhoittamaan luonnonsuojelualueiksi. Nämä kohteet esitetään turvattavaksi eri tavoin kaupungin omassa suunnittelussa ja toiminnassa. Kullekin seitsemästä luokasta on määritelty suunnittelun tueksi suositukset maankäytölle, hoitotoimille ja virkistyskäytölle.

5. Lisätään ennallistaminen kaupungin metsien hoidon työkalupakkiin

Ennallistaminen on lisätty kaupungin metsien hoidon työkalupakkiin Luonnonsuojelun toimenpiteet -hankkeessa valmistellussa Espoon käytännöt luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi -raportissa. Käytännön toimenpiteitä voidaan miettiä jatkossa luonnon- ja maisemanhoitosuunnitelmien tai hoito- ja käyttösuunnitelmien valmistelun yhteydessä. Ennallistamistoimia voidaan myös pilotoida mahdollisissa tulevaisuudessa kaupungin kompensatiorahankkeissa tai hakea ennallistamishankkeille rahoitusta esim. HELMI-elinympäristöohjelmasta.

6. Vaalitaan uhanalaisia eliölajejamme

Espoossa tehdään useita selvityksiä ja seurantoja uhanalaisiin lajeihin ja niiden elinympäristöihin liittyen. Mm. liito-oravista on tehty kokonaisselvitys sekä liito-oravan ja maankäytön alueellisia yhteensovittamissuunnitelmia. Säännöllisessä seurannassa on mm. Espoon lintuvesien pesimälinnuston ja viitasammakoiden tilanne, perinneympäristöt sekä uhanalaiset lajit. Tällä hetkellä on käynnissä mm. uhanalaisten luontotyyppien selvitys ja käynnistymässä on lahokaviosammalen kokonaisselvitys. Kaavoituksen yhteydessä tehdään selvitykset koskien luontoarvoja ja vaikutuksia niihin. Kaikki tieto uhanalaisista lajeista ja luontotyypeistä on kaupungin suunnittelijoiden käytettävissä kaupungin sisäisessä paikkatietojärjestelmässä.

7. Perustetaan paikallisia lajeja tukevia niittyjä

Espoossa on valmistunut vuosille 2021 -2031 Niittyjen ja avointen alueiden toimenpideohjelma. Tavoitteena on kehittää niittyjen kunnossapitoa, vahvistaa avointen alueiden verkostoa ja lisätä niittyjen määrää ja monipuolisuutta. Kaupungilla toimii niittyryhmä, joka ohjaa niittyjen hoitoa ja vastaa mm. toimenpideohjelman seurannasta. Espoolla ei ole omaa siemenseosta, mutta kylvoissä käytetään kotimaisia siemenseoksia.

8. Lisätään lahopuun määrää

Espoossa on lisätty lahopuun määrää kaupungin metsäalueilla jo pitkään. Espoon metsien ja niittyjen hoidon toimintamallin mukaisesti kaikissa metsänhoidon toimenpiteissä pyritään lisäämään metsäluonnon monimuotoisuudelle tärkeitä rakennepiirteitä, kuten lahopuuta. Lahopuutietoa kerätään kaupungin eri selvityksissä enenevässä määrin ja sitä pyritään tallentamaan jatkossa järjestelmällisesti ja yhtenevästi kaikkien inventointien yhteydessä. Espoon käytännöt luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi -raporttiin on kirjattu kehitettävänä käytäntönä, että lahopuuta voidaan lisätä jatkossa myös rakennettuun viherympäristöön siten, että se lisää samalla alueiden esteettistä ja toiminnallista merkitystä.

9. Otetaan kaupunkilaiset mukaan luonnonhoitoon

Kaupunki järjestää ja/tai tukee vuosittain asukkaiden niittytalkoita ja vieraslajitalkoita sekä yhdistysten järjestämiä virtavesitalkoita ja järvienkunnostustoimia. Lisäksi on toiminnassa Meidän puisto -sopimukset, joilla kaupunkilaiset voivat osallistua lähipuistojensa hoitoon sovitulla tavalla. Myös kotimaisten puuntaimien istuttaminen on sovitusti mahdollista tietyille paikoille kaupungin viheralueilla. Lisäksi asukkaille on tarjolla kaupungin internetsivuilla ohjevideoita ja vinkkipankki arjen luontotekojen tekemiseen.

10. Lisätään pienelinympäristöjä

Espoon käytännöt luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi -raporttiin on kirjattu kehitysideana, että lisätään pienelinympäristöjä eli mikrohabitaatteja rakennetussa ympäristössä. Näitä ovat esim. kuollut puu, lammikko, oksista tehty keko, kivikasa, pienialainen niitty, paahdetasku, yksittäinen pensas tai järeä vanha puu. Hulevesialtaiden rakenteissa suositaan luonnonmukaista kasvillisuutta. Mietitään ratkaisuja, jotta hulevesialueet toimivat tarkoituksenmukaisesti ja ovat samalla monimuotoisia.

Aloitteen kustannusvaikutukset

Aloitteen mukainen toiminta on pääosin jo Espoossa käynnissä ja on luonteeltaan virkatyötä tai muutoin olemassa olevan budjetin mukaista normaalia toimintaa. Selvitykset ja hankinnat vaativat yksiköiltä resursointia. Osaan hankkeista saadaan rahoitusta ulkopuolelta. Käynnissä olevilla hankkeilla on oma budjetti, mutta uusien hankkeiden hakeminen ja valmistelu edellyttää riittäviä asiantuntijahenkilöresursseja sekä taloushallinnon tukea ulkoisen rahoituksen hallintaan.

Liittyminen Espoo Tarinaan

Espoo Tarinan 2021-2025 tavoitteissa todetaan, että Espoo on viihtyisä, turvallinen ja luonnonläheinen kotikaupunki. Strategisia tavoitteita ovat mm, että olemme edelläkävijä kasvavan kaupungin ja monimuotoisen luonnon yhteensovittamisessa, ja luonnon monimuotoisuustyö on koko espoolaisyhteisön yhteinen asia. Espoon kaupunkikehitys on luonnon monimuotoisuudesta huolehtivaa, sitä elvyttävää ja lisäävää. Lisäksi Espoo toimii aktiivisesti ilmastonmuutoksen torjunnassa, luonnon monimuotoisuuden vahvistamisessa ja on hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä.

Työtä luonnon monimuotoisuuden ylläpitämiseksi ja lisäämiseksi on monin osin toteutettu jo pitkään. Espoossa valmistui 2021 laaja Luonnonsuojelun toimenpiteet – työ, jonka toimenpideohjelma ja selvitykset ohjaavat luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi tehtävää työtä vuosina 2021-2030. Hankkeen valmistelussa on perehdytty laajasti eri aineistoihin ja myös Villi Vyöhyke ry:n luontokatoratkaisuehdotukset on huomioitu Espoon kehitettäviin käytäntöihin edellä mainitun mukaisesti.

Liitteet

Oheismateriaali

- Valtuustoaloite 25.1.2021

Tiedoksi